

ZPRÁVA O VÝZKUMNÉ ČINNOSTI ODDĚLENÍ DĚJIN UMĚNÍ

Oddělení dějin umění katedry dějin umění a muzikologie se zabývá rozsáhlou vědeckou činností, jež je zaměřena zejména k oblasti staršího a soudobého umění na Moravě. Tato zpráva podává stručný přehled pouze o části této činnosti, o vědeckovýzkumných úkolech zařazených do státního a fakultního plánu.

Je to především spolupráce na úkolu státního plánu vědeckého výzkumu „Dějiny českého výtvarného umění“ (čís. VIII – 7 – 4/7), jehož koordinátorem je Ústav teorie a dějin umění ČSAV. Cílem výzkumu, termínovaného do konce roku 1974, je marxistické přehodnocení a materiálově prohloubení dosavadních znalostí o dějinách výtvarné kultury Čech a Moravy.

Již po léta pracuje na tomto úkolu senior oddělení, univ. prof. dr. Albert Kutal, DrSc. Zpracovává pro „Dějiny“ závažnou kapitolu českého gotického sochařství od jeho počátků ve 13. století až do doby kolem 1420, tj. do vrcholného rozvoje české gotiky před husitskou revolucí. Jako jeden z předních českých medievalistů může ve svém textu, který je již v podstatě připraven, navázat na své dlouholeté soustavné bádání, jehož výsledky uložil zejména do třech souhrnných prací; byla to především publikace *Gotické sochařství v Čechách a na Moravě*, vydaná uměleckou besedou již 1942, později (po řadě dalších studií, v nichž prokázal zejména evropskou úlohu české sochařské školy doby Karla IV. a Václava IV.) obsáhla kapitola o českém sochařství gotiky v knize *České umění gotické I* (Praha 1949) a posléze v roce 1971 kniha zabývající se celou výtvarnou kulturou gotických Čech, *L'Art gothique de Bohême*, vydaná také v německé a anglické verzi pražským nakladatelstvím Artia a v českém znění (*České gotické umění*) nakladatelstvím Obelisk (Praha 1972). Kniha představuje první syntézu dějin českého gotického umění po *Dějepis výtvarného umění v Čechách* (Praha 1931).

Pro „Dějiny“ pracoval po léta také zesnulý profesor oddělení dějin umění dr. Václav Richter, DrSc. († 7. dubna 1970; srov. článek autora této zprávy Václav Richter sedmdesátiletý v *Umění XVIII*, 1970, 409 n.), a to zejména v oblasti barokní architektury. Zpracování barokní architektury na Moravě převzal po zesnulém doc. dr. Zdeněk Kudělka, CSc., který v tomto svazku SPFFBU publikuje studii o moravské barokní architektuře, jež je předběžnou přípravnou prací požadovanou koordinátorem. Vznikla přepracováním a doplněním zhuštěné stati V. Richtera, jež byla původně určena pro chystanou *Čsl. vlastivědu*. V souvislosti s tímto úkolem pokračuje Z. Kudělka v systematickém terénním a archivním výzkumu moravských staveb ze 17. a 18. století. V minulém roce věnoval pozornost zejména autorsky dosud neurčeným stavbám na jihozápadní a jižní Moravě, které jsou důležitým vývojevým článkem ve vrcholném a pozdním období slohu a které dokumentují přímou účast, popřípadě vliv rakouských projektantů. Vedle toho se Z. Kudělka zabývá přípravou stati o moravské románské architektuře, jejíž zpracování je rovněž částí téhož státního plánu. V současné době se věnuje především heuristickým a metodologickým otázkám. Může se opět o bohatý archiv plánů moravských středověkých architektur, který shromáždil při rozsáhlých výzkumech v terénu v padesátých letech V. Richtera.

Moravské malířství 17. a 18. století zpracovává pro „Dějiny“ doc. dr. Ivo Krsek, CSc. Již ve SPFFBU F13 1969 publikoval *Nárt dějin moravského malířství 18. století*, který je prvním obsáhlejším pokusem o syntetické zpracování tohoto tématu (po stručné stati V. Kratinové v úvodu ke katalogu výstavy *Malířství 18. století na Moravě ze sbírek Moravské galerie, Brno 1968*) a současně také přípravou autorovy stati pro příslušnou kapitolu *Čsl. vlastivědy*. Autor pojímá malířskou kulturu barokní Moravy v celé šíři, od vrcholných projevů až po projevy tzv. zlidovělého baroka, které uvedl před časem do naší odborné literatury (František Antonín Sebesta-Sebastini. Olomouc 1956; K otázce lidových prvků v rokokovém malířství. SPFFBU F3 1959, atd.). V posledních letech – v intencích koordinátora „Dějin“ – se zabývá zejména středoevropským malířstvím 2. poloviny 18. století, kde se pokusil osvětlit jisté příznačné jevy konce slohu a společenské epochy (např. studie o tvorbě významného vídeňského malíře F. A. Maulbertsche, publikované v předchozích číslech SPFFBU a dva drobné příspěvky v tomto čísle).

Oddělení dějin umění se podílí také na vědeckovýzkumných úkolech fakultního plánu. Patří sem již zmíněný výzkum díla F. A. Maulbertsche (I. Krsek), dále výzkumné úkoly „Činnost Adolfa Loose v Československu“ doc. dr. Zdeněk Kudělky, CSc., monografické zpracování malířského a grafického díla Bohdana Laciny a kreseb Viléma Reichmanna z druhé světové války, jimiž se zabývá dr. Jaroslav Sedláč. Výzkum díla A. Loose zpracovává tvorbu jednoho ze zakladatelů evropské moderní architektury,

brněnského rodáka (nar. 1870), později působivšího ve Vídni a jinde († 1933). Výzkum, připravený v předchozích letech studiem ve vídeňských archivech a heuristickou prací na našem území, vstoupil již do své závěrečné fáze. Tématem výzkumu dr. J. Sedláře je mimořádně významné dílo zasl. umělce B. Laciny, které se nečekaně uzavřelo malířovou předčasnou smrtí 6. července 1971. Dílčí výsledky byly publikovány zejména v tomto časopise (ilustrace Bohdana Laciny k Máchovu Máji, SPFFBU F 11, 1967; Les motifs musicaux dans l'œuvre de B. Lacina. SPFFBU F 16 1972), výsledný elaborát je již připraven k obhajobě a ke knižní publikaci. Výzkum Reichmannových kreseb má za úkol zpracování početného souboru malířových kreseb z období druhé světové války, mezi nimiž jsou mj. také díla s protifašistickou tematikou. — Připravuje se zahájení práce na dalších úkolech fakultního plánu vědeckého výzkumu (např. výzkum otázek romantismu a realismu v českém malířství 19. století — I. K r s e k).

Výzkumná činnost oddělení dějin umění, jejíž hlavní obrysy tu byly naznačeny, se pochopitelně neomezuje jen na úzkou oblast bádání. Je organickou součástí pedagogické praxe oddělení. Jednotliví učitelé seznamují posluchače soustavně ve výuce i v terénu s problematikou svých výzkumů, vycházejí z nich při zadávání seminárních i diplomních prací. Také nedávno založený studentský vědecký kroužek je zčásti orientován tímto směrem.

Ivo Krsek

